

POŠININA
PLAČANA
V GOTOVINI

LEPA
DALMACIJA

8036

ILUSTRIRANA KULTURNA IN DRUŽINSKA REVIJA

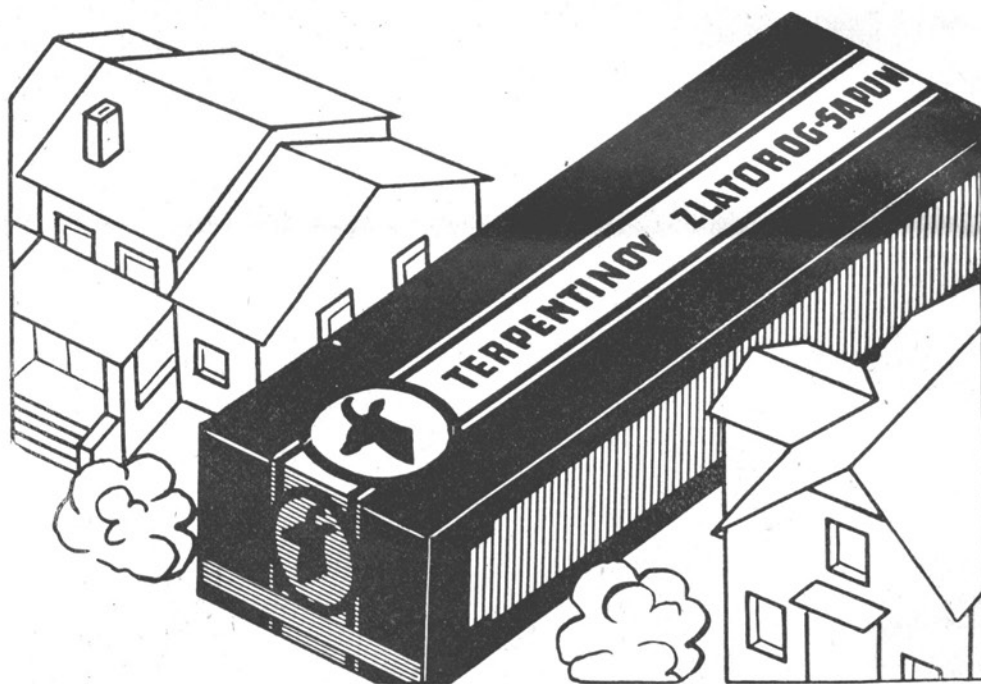
Svoboda • 5

IZHAJA MESEČNO ~ MAJ 1936 ~ LETO VIII.

Nesnaga

izgine iz perila
kakor bi mignil, če perete z dobrim

Zlatorog- terpentinovim milom

Večkrat že po enkrat-
nem čiščenju odstrani

Chlorodont

neokusno barvo zobne prevlake in slab duh iz ust
Jugoslovanski proizvod

Tuba Din. 8.-

VOLITVE V FRANCII

Francoska ljudska fronta je zmagala. V času, ko je francoska notranja in zunanja politika tonila v nejasnosti in neodločnosti, je francosko ljudstvo odgovorilo na vsa težka vprašanja usodne sedanosti z jasnimi in odločnimi volilnimi plebiscitom. Izjavilo se je v ogromni večini za politiko ljudske fronte. Na pragu vlade stoji vodja francoske levice Leon Blum.

Po dolgih sivih letih sive politike oportunitizma, dnevnih kompromisov, kolebanja, konfuzionizma, ki je rušila ugled francoske republike, jemala moč njenemu udejstvovanju doma in v Ženevi, zatemnjevala sijaj njene slavne preteklosti, omogočala nemoteno zbiranje in učvrščevanje reakcionarnih sil, je francosko ljudstvo, strnjeno kot še nikoli po vojni, s soglasno manifestacijo svoje volje, ki je izpričala znova njegovo veliko politično zrelost in resnost, soglasno glasovalo proti fašizmu, proti vsaki odkriti ali prikriti obliki reakcije, proti vsem starim vladnim formacijam, zapujoč usodo Francije strankam ljudske fronte, strankam levice.

Pa tudi v tej fronti so dobili največ glasov predvsem najmlajše stranke, stranke, ki so se bile prej najmanj kompromitirale, ki so razvijale največ ravne aktivnosti in dinamike. Socialisti so dobili skoro 2 milijona glasov in 146 mandatov, komunisti so pridobili 700.000 glasov in 61 mandatov; skoro na polovico je padlo število glasov in mandatov socialistične unije, nad 40 mandatov so izgubili radikalni socialisti, ti dve stranki sta, čeprav združeni z ljudsko fronto, nazadovali radi svoje nemarne politike v preteklosti. Tudi s tem so francoski volilci pokazali svojo politično kritičnost in prodirljivost, zlasti pa nazorno povdarili svojo težnjo po radikalnim očiščenjem in pomlajenjem francoskega političnega življenja. Frapantni, v več ko enem pomenu poučna je pri tem konstatacija, da ni francoski narod iskal leka neštetim diziluzijam stare demokracije pridružujoč se slepo, kakor nemški narod, novomodnim fašističnim pokretom, temveč raje prisilil delavske stranke in meščansko levico, da so se združile v skupno fronto ter delal, da so v tej fronti zavladale nove sile, zmagali novi pogledi na francosko notranjo in zunanjo politiko.

Tu je prišla še enkrat do polne veljave vsa mladostna politična sila in okretnost francoskega naroda, tega neizčrpno čilega tvorca evropske demokracije in svobode! Tako prekinejo politično zreli **demokratski** narodi neizbežni proces razpadanja preživelih političnih sil in metod: staro odmaknejo z odločno gesto, da zavlada novo. Ne z nasiljem proti stremljenjem sedanosti v še temnejšo preteklost, nego s pomlajeno in potencirano demokracijo v bodočnost!

Po preokretu v Španiji, preokret v Franciji. Ni preokret v desno kot v Italiji, Nemčiji, Avstriji, za fašizem in vojno, marveč preokret v levo, za napredek, mir in demokracijo sveta.

V tem je veliki pomen francoskih volitev, s tem pa sta obenem že obeležena značaj in funkcija nove vlade in njene politične smeri. Kajti napačno bi bilo pričakovati, da bo nova vlada, vladal čudodelnikov ali prekucuhov. Ljudska fronta je bila ustanovljena kot defenzivna fronta vseh demokratskih in levičarskih sil proti razsajajočemu italijanskemu in nemškemu fašizmu v mednarodni politiki in proti

pojavnajoči se reakciji v Franciji. Zato bo tudi vlada ljudske fronte predvsem delala za tem, da se ohrani demokracija in mir doma in v svetu. Ta njen izvorni defenzivni značaj jo bo verjetno celo češče zaviral v njenem udejstvovanju. Že iz dosedanjih izjav merodajnih činiteljev nove fronte je razbrati, da se ne mislijo prenaaglit v pogledu ukrepov za sanacijo notranjih finančnih in socialnih problemov, zlasti pa ne v pogledu najtežjih problemov zunanje politike. Da stopa nova politična formacija previdno in preudarno svojo pot je razvidno tudi iz dejstva, da ni zahtevala takoj vlade zase, kar bi bilo zlasti z ozirom na to, da je bila najavljena za 11. maj velepomembna seja Društva narodov v Ženevi, velike, za preorientacijo mednarodne politike morda odločilne važnosti, ker bi v tem slučaju zastopal Francijo v Ženevi mesto Paul Boncourja Leon Blum. To previdno osvajanje pozicij vsiljuje nosilcem nove francoske politike predvsem bojazen pred zadržanjenjem francoskih finančnih krogov. Finančna plutokracija je predstavljala v Franciji vedno državo v državi; njen vpliv na francosko gospodarsko in politično življenje je bil vedno ogromen. Tvorci ljudske fronte se očitno prav dobro zavedajo opasnosti, ki jim preti s te strani. Organiziran beg kapitala iz Francije more upropastiti stabilnost francoskega franka, razmajati francosko gospodarstvo in s tem še bolj povečati brezposelnost in bedo. Da se tudi najekstremnejši del ljudske fronte zaveda nujnosti, da se stopa le previdno dalje, izhaja tudi iz pomirjevalnih izjav voditeljev francoske komunistične stranke Thoreza in Duclosa na pariškem zborovanju zastopnikov tiska. Glede italijanskega podviga v Abesiniji je n. pr. Duclos celo izjavil, da obsoja sicer italijanski napad na samostojnost Abesinije, da je pa treba računati z italijansko zmago kot z dovršenim realnim dejstvom. Na pripombo nekega poslušalca, da se lahko s politiko golega realizma zapade v pasivno priznavanje vseh gotovih dejstev, ter na njegovo vprašanje, če bo komunistična stranka zahtevala, da se objavi vsebina rimskega sporazuma med Italijo in Francijo (na katerem je Laval, pred vpadom Italije v Abesinijo zastopal Francijo) se je Duclos zgolj omejil na izjavo, da je njegova parlamentarna frakcija glasovala v parlamentu proti sporazumu. Izjave Thoreza in Duclosa je ves pariški tisk priobčil kot dokaz **realnega** razumevanja položaja in političnih nalog Francije. Vendar bi bilo pogršno sklepati iz vsega tega, da se iz takega pretiranega uvaževanja vseh okolnosti in vseh činiteljev s strani zastopnikov ljudske formacije, ki je tako plebiscitarno zmagala pri volitvah, ne more roditi nič novega nič velikega. Ljudska fronta je, kakor smo rekli, rezultat sporazuma med vsemi levimi demokratskimi silami Francije iz delavskega in meščanskega tabora, je to prvi veliki poizkus združevanja vseh pristašev demokracije v zgodovini povojnih političnih bojev —, ravno zato je taka fronta tudi v svojem udejstvovanju kot vlada omejena predvsem na obrambo osnovnih načel miru, svobode in napredka. To pa ne znači, da ne bo vzlic temu nova vlada izvedla na vseh področjih notranje in zunanje politike mnoge dalekosežne reforme, preokrenila sedanje stanje v Franciji in na svetu v novo smer. Novi zakoni, o katerih so v svojih izjavah govorili zastopniki nove vlade, zlasti pa Leon Blum, in kateri predvidevajo radikalno spremembo francoske go-

spodarske, premoženjske in davčne politike, so sami na sebi jamstvo mnogoobetajoče obnove. Vsakemu dnevu svoje

Treba nadalje upoštevati, da so na preorientacijo francoske politike odločilno vplivali zlasti zunanje politični faktorji. Hitlerjeva osvojitve Nemčije je ustvarila novo stanje, na katero ni bilo več mogoče reagirati s starimi diplomatskimi in političnimi metodami izigravanja in zavlačevanja. Agresivnost Nemčije, zlasti pa zasedba Porenja, je postavila svet pred kruto resničnostjo nove vojne na zapadu in na vzhodu. Do ustvaritve nove fronte v Franciji so privedli končno isti razlogi, ki so privedli Rusijo, da se je pridružila Društvu narodov in sklenila obrambno zvezo s Francijo in Anglijo. V interesu zunanje politike Rusije je, da sta Francija in Anglija politično in vojaško močni, da se v slučaju nemškega napada, odvrne in premaga napadalca. Borba proti fašizmu je obenem borba proti Nemčiji in proti vojni. To je v logični posledici rodilo politiko ljudskih front, nalogam in ciljem katerih so že s tem postavljene, določene realne meje. Tudi zunanja politika ljudske fronte bo predvsem politika zavarovanja in učvrščevanja kolektivne varnosti. Pri tem se bo pa morala nova francoska vlada čvrsto postaviti po robu predvsem sedanji italijanski politiki. Radikalna preusmeritev njenega zadržanja napram politiki te države je po našem mnenju zgodovinska nujnost. Ni mogoče voditi politike kolektivne varnosti, razorožitve, miru, če se pri tem trpi obstoj fašističnih režimov ter celo ojačuje njihovo pozicijo v svetu s pasivnim toleriranjem vojnih podvigov in vojaške zasedbe Abesinije. Z demokratskimi metodami zunanje politike ni mogoče paralizirati nasilne metode fašizma v mednarodnem življenju. Zasedba Porenja

je le nujna posledica toleriranja italijanske ekspanzije. Problem mednarodne politike je danes stvarno problem zavesti, da je Evropa celota, da se v tej celoti ne more voditi dvojna politika: miru in stabilnosti na eni, vojne in osvajanja na drugi. Tudi na tem polju mora obveljati načelo vzajemne, zavestne in konstruktivne vzajemnosti. V tem je bistvo stvari. Nova Francija ne bo mogla preko te nujnosti, če bo hotela rešiti svojo bodočnost in bodočnost sveta.

Toda važen je današnji dan, in ta mora vzbuditi pri vseh iskrenih privržencih demokracije resnično radost. Proti-reakcionarna fronta se širi. Svet se vrača k svetlim tradicijam našega veka. Nad Evropo se svita. Po težkem in pretežkem desetletju teme in nasilja, tekom katerega je bilo uničenih toliko kulturnih, političnih in socialnih vrednot, desetletja, ki je grozilo pahniti svet v nov srednji vek diktatorjev in osvajalcev, se velika zavedna ljudstva zapada spet dvigajo na sveto križarsko vojno proti rušilecemu miru in pravice, misli in kulture.

Zavedno ljudstvo velike Francije Rousseauja, Saint-Simon, Jeana Jauresa, Francije konventa, človečanskih pravic, svobode, enakopravnosti in bratstva, je izvojevalo svoj prvi združeni napad na fašizem s svojo popolno zmago. Ta njegova zmaga bo probujajoče odjeknila v srcih potlačeni ljudskih mas Italije in Nemčije, rodila nove nade, dvignila civilno zavest sveta, utrdila vero, da je še mogoče rešiti svet opasnosti nove svetovne vojne.

Dokler bodo veliki narodi zapada stali s toliko odločnostjo na braniku svobodnin in mednarodne varnosti, se nam ni bati za bodočnost Evrope. Val reakcije in vojne se je vstavil na Renu. Gh.

Sedanji položaj v Španiji

O razmerah na Španskem se širijo pri nas najrazličnejše, češče najabsurdnejše vesti. Radi tega sodi naša povprečna javnost, da se v iberški republiki zgoščuje in izživlja ves socialni in politični nered sveta. V resnici se razvoj političnih bojov v Španiji ne more presoditi in preceniti zgolj po dnevnih pojavih zadnjega časa — potrebno je nasprotno uokviriti dogodke zadnjih mesecev v razvojni proces takozvanega »preobrata«, ki se je začel z razpadom španske monarhije l. 1931, da razumemo današnje stanje in spoznamo vse možnosti razpleta. Iz dogodkov, ki so se odigrali v Španiji od leta 1931 dalje in ki so češče vzbujali dojem kaotičnosti in neusmerjenosti tamošnjih socialnih in političnih bojov in pokretov, izbija polagoma neka notranja organska in zgodovinska zveza. Borba za spremembo in obnovo javnega in socialnega življenja v španski republiki korenini mnogo globlje in mnogo jasnejše v zavesti španskega ljudstva mego se je prvotno mislilo. Radi tega si moremo danes le težko predstaviti, da bi mogli naklepi reakcije ali trenutne napake sedanje vlade zaustaviti razvojni proces, ki se je začel pred šestimi leti, za osvoboditev in napredek Španije. Tudi ne moremo radi svojstvenosti španskih razmer in tamošnjih ljudskih gibanj pojasniti španski primer s položajem v drugih državah.

Sedanja vlada Azane, ki je prevzela oblast po zadnjih volitvah pred dvema mesecema, je doslej skušala predvsem odpraviti na vseh poljih španskega notranjega življenja krivičnosti prejšnjega režima. Predsednik vlade Azana je že 13. februarja izjavil na velikem volilnem shodu v Leonu, da namerava ljudska fronta, v slučaju zmage, voditi politiko »pravičnih reparacij«. Zato je nova vlada že 21. februarja proglasila splošno amnestijo za vse politične

in socialne kaznjence. Ta amnestija je bila, čeprav jo je glasilo španskih anarhistov »Tierre e Libertad« kritiziralo radi nekih formalnih napak, zelo obsežna, skoro popolna. V par dneh je bilo odpuščenih iz zaporov okoli 30.000 jetnikov. Odločna zahteva ljudskih mas, da se morajo vse politične žrtve takoj osvoboditi, in pobune samih jetnikov v zaporih, so sovplivale, da je bila ta obsežna amnestija proglašena in izvršena koj tretji dan po nastopu nove vlade. Istotako naglo in radikalno so bili vzpostavljene nove občinske uprave. Prejšnja reakcionarna vlada je razpustila vsa prejšnja svobodno izvoljena občinska zastopstva. V Madridu je bila n. pr. izvoljena z ogromno večino socialistična občinska uprava, na mesto nje je prejšnji režim imenoval svoje komisarje. Vsi od ljudstva izvoljeni in od prejšnje vlade Gil Roblesa odstavljeni občinski zastopi so bili sedaj znova poverjeni s svojimi funkcijami. S tem so bile obenem v celoti obnovljene vse občinske avtonomije. Obnovljena je bila tudi koj za tem avtonomija Katalonije, katera je bila dejansko ukinjena z zakonom od 2. januarja 1935, ki ga je vlada Gil Roblesa usilila Kataloncem. Nova vlada je že 3. marca razveljavila ta zakon ter vzpostavila znova popolno avtonomijo Katalonije. S tem dnem je katalonska »generalidad«, ki je leta 1934 dvignila vstajo proti Madridu za avtonomijo Katalonije, prevzela spet oblast nad to gospodarsko in politično najbolj razvito pokrajino španske republike. Člani katalonske »generalidad«, ki so bili od leta 1934 v zaporu, so se vrnili v Barcelono kot zmagovalci. Februarske volitve so osvobodile tudi Katalonijo.

Vsa ta dejanja so bila le logična posledica prej omenjene politike takozvanih »pravičnih reparacijah«. Semkaj spada

tudi predlog, da se odstavi dotedanji predsednik republike Zamora. Ta odstavek se je oficijelno utemeljevala s čl. 81 ustave, vendar govori o resničnih razlogih te odstavitve dovolj zgovorno že samo dejstvo, da je vložil predlog o odstitvi socialist Prieto, ki je eden najsposobnejših španskih delavskih voditeljev. Prieto se je udeleževal v vstaji l. 1934, radi tega je močno obsovražen v vrstah španskih desničarskih strank. Vsa španska javnost je vedela, da se hoče s to odstitvijo predvsem obračunati s preteklostjo. Član španskega parlamenta Gonzales Pena je to še posebej podčrtal z besedami: Razprava v parlamentu je pokazala, na koga pada odovornost za vse, kar se je zgodilo v Španiji v zadnjih letih, in za vse žrtve desničarskega prevrata.

V vrsto pravičnih reparacij spada nadalje odredba nove vlade, da se morajo amnestirane žrtve takozvanega oktoberskega vstanka in tiste, ki so radi udeležbe pri tej vstaji takrat izgubili službo, sprejeti spet na delo.

Še bolj važno in značilno za usmeritev notranjega političnega in socialnega razvoja Španije je bilo delo vlade v pogledu agrarne reforme. Rešitev kmečkega vprašanja je vobče eno najtežjih nalog nove Španije. To je centralni problem španske revolucije. V Španiji je vladala do leta 1932 veleposest najčistejšega fevdalnega tipa. Razlaščene kmečke mase so terjale zemljo zase, prva vlada Azane je že leta 1932 izdala zakon o postopni izvedbi agrarne reforme. Plemiška in cerkvena veleposest, ki je dobila v naslednjih letih spet premoč v državi, ni mogla z ozirom na razpoloženje kmečkega ljudstva ukiniti docela ta zakon, skušala je pa zavlačevati in paralizirati njegovo izvedbo. Začetkom leta 1934 je ukinila zakon o takozvani intenzifikaciji poljedelstva (*Intensificación de los cultivos*). Na osnovi tega zakona je bilo v nekaterih pokrajinah razdeljenih 40.000 kmetom 123.000 ha zemlje. Leta 1935 je desničarska vlada izdala zakon, ki je bistveno modificiral zakon o agrarni reformi iz leta 1932. Ta novi zakon je določal, da se more zemljiška posest odstopiti šele po določeni višini odškodnine, ki jo odmerita uradna ocenjevalca, od katerih eden zastopa državo, drugi pa lastnika. Ker se je priznalo zakonu vzvratno veljavo, je to pomenilo, da morajo kmetje, ki so si bili zemljo že prilastili, plačati prejšnjemu lastniku rento v taki višini, kakor jo je stvarno odmeril lastnikov ocenjevalec. To rento je moral kmet povrh plačevati v gotovini in ne v vrednostnih papirjih, ki so se prej v to svrhu posebej emitirali. Ukinile so se nadalje vse takozvane »kmečke zajednice« (neka posebna oblika kmečkih zadrug), ki so bile ustanovljene z namenom, da podpirajo kmete, ki so dobili zemljo v kolektivno obdelovanje, denarno in tehnično (skupno izkoriščanje poljedelskih strojev, traktorjev, transportnih sredstev, itd.) Z novim zakonom se je nasprotno uvajal sistem male enodružinske posesti, na drobno razparcelirane, kar je moralo neizbežno voditi do vedno težje zadolžitve posameznih kmetov. Tudi v pogledu zemljiških najeminskih pogojev so se desničarske vlade v teh letih postavile odločno na stališče veleposestnikov, proti interesom kmetov-najemnikov.

Sedanja vlada je vse te zakone takoj razveljavila. Rente ki so jih morali kmetje plačevati veleposestnikom, so bile

22. februarja t. l. ukinjene. Tudi so se smeli vrniti na svojo zemljo vsi oni kmetje, ki so v prejšnjih letih zasedli zemljo pa so bili od prejšnjega režima, z nje pregnani. V korist teh kmetov so se izdali novi predpisi, ki so pojem »začasne zasedbe« znatno razširili. Na osnovi teh novih določil je bilo obenem mogoče razdeliti že tekom meseca marca samo v pokrajini Badajoz 41.499 kmetom 105.090 ha zemlje. Obenem se dela na tem, da se reši agrarno vprašanje v celoti in stalno. Izgleda, da se sedanja vlada dobro zaveda, da mora zadovoljiti kmete, ako hoče zagotoviti španski republiko obstoj in bodočnost. Sicer pa rešujejo medtem problem kmetje sami, po svoji pameti in logiki, ker si sami prilastujejo zemljo, se vseljujejo nanjo, jo obdelujejo posamezno ali kolektivno. Vlada more to stanje le naknadno kodificirati. Novo stanje ustvarja že sama ljudska volja, ki se ji vlada ne more protiviti. Tudi požigi cerkev, ki se množe iz dneva v dan in ki so topot številnejši kot leta 1931 karakterizirajo predvsem to odločno voljo španskega ljudstva, da se politika obnove španskega javnega, socialnega in kulturnega življenja odločno nadaljuje in do kraja izvede. Ti požigi so gotovo tudi posledica tisočletnega sovraštva, so pa predvsem izraz ljudskega razpoloženja, ki na ta svojevrsten, nam tuji način povdarja potrebo radikalne likvidacije španske politične preteklosti. Ti požigi niso toliko protiverškega kolikor političnega in socialnega značaja. Dobršen del španske zemljiške veleposesti je namreč cerkvena last.

Na zaostritev notranjih političnih borb vplivajo močno tudi poizkusi desničarske reakcije, da razbijejo v parlamentu ljudsko fronto, izven parlamenta pa, da ustvarijo fašistično stranko s terorjem, z bombami, z demonstracijami vojaškega značaja, z atentati takozvanih »pistoleros« (napad na levičarskega voditelja Asna itd.). Poslužujejo se zlasti reakcionarne »civilne straže« (Guardia Civil), ki se večinoma rekrutira iz vrst najbolj nazadnjaškega dela španskega ljudstva.

Sedanja vlada je z ozirom na vsa ta opasna rovarjenja desnice ter pod pritiskom in s pomočjo ljudstva, zlasti madridskega, začela odločen boj proti vsem fašističnim formacijam in podvigom. Razpustila je vse fašistične zveze, zaprla več tisoč fašistov in vse nezanesljive višje oficirje »civilne straže«. prepovedala je tudi vsako politično udeleževanje vojaških upokojencev itd. Ta odločen nastop je trenutno popolnoma paraliziral delovanje desničarskih in fašističnih tajnih in javnih krogov. **To je prvi slučaj, da se neka vlada sama resno bori proti fašizmu, do njegovega popolnega iztrebljenja.** V tem je globlji pomen sedanjih političnih borb na Španskem. S to borbo je stopila španska revolucija v odločilno fazo. Špansko ljudstvo podpira zato sedanjo vlado, čeprav ni v njej direktno zastopano.

Skoro soglasna izvolitev Azane za predsednika republike predstavlja slovesno potrditev protifašistične smeri španske politike. Boj med staro in novo Španijo se nadaljuje. Računati je celo, da se bo še bolj zaostril. Nočemo prerokovati končnega izida. Iz vseh dosedanjih dogodkov je razvidno, da je špansko ljudstvo odločno preprečiti z vsemi silami zmagajo reakcije in povratek v staro.

Gh.

R A Z N O

Najbogatejša angleška kolonija. Kako pogrešna je trditev, da je potrebna za kolonijalno gospodarsko ekspanzijo kake države tudi dejanska teritorialna posest kolonij, je razvidno iz dejstva, da ima n. pr. Anglija, ki je gotovo največja kolonijalna država na svetu, največ lastnih kapitalov investiranih v Argentiniji, ki ni priključena angleškemu imperiju. Angleška revija »Economist« ceni, da je vloženih v Argentiniji od 500. do 600 milijonov funtov (v Kanadi je vloženih 460 milijonov funtov). Vso argentinsko železniško omrežje je v posesti angleškega kapitala. V južni Ameriki je našel angleški kapi-

tal še bolj rentabilno polje kot v svojih neštetihih kolonijah, in to mu je bilo merodajno. Zato je danes za Anglijo Argentinija gospodarsko bolj važna kot Kanada, Avstralija, Indija ali Južna Afrika. Za kapital je glavna stvar dobičkanosna investicija, ne pa teritorialna posest ozemlj, ki se povrh izkažejo češče gospodarsko pasivne.

Artiljerija sredi Rima. Nemški listi poročajo, da so postavili pred palačo angleškega poslanstva v Rimu več kanonov težkega kalibra. Varnostna oblast v Rimu misli menda v slučaju napada na angleško poslanstvo otvoriti sama topovski ogenj na večni Rim. Lepa reč. Rim bo rušil Rim. V Milanu pa

čuva angleški konzulat ob priliki manifestacijskih obhodov 600 oboroženih vojakov. Se pa le boje zamere pri Angležih. Ko so v Trstu zažgali jugoslovanski konzulat ni bilo zraven ne vojakov, ne kanonov, da bi ga čuvali. Še ognjegasev ne!

Zanimivosti iz demokratične Švedske. — Švedi imajo najboljšo služinčad na svetu. (Slovenci so gotovo takoj za njimi!) Otroci se nauče kuhinjskih in gospodinjskih poslov kot pri nas šolskih predmetov. 34.000 ljudi je zaposlenih pri ribolovu. V švedskih gozdovih gospodarijo volkovi in medvedi, ki povzročajo veliko škodo. Švedi so poleg Špancev najbolj ponosen narod v Evropi (!). 60 odstotkov vseh Švedov konča z imenom

Kritičen trenutek

JAN PETERSEN I PREVEDEL T. M.

Odlomek iz romana »Moja cesta«, ki opisuje ilegalno protifašistično delovanje in je bil napisan v Nemčiji.

Včeraj sem se nahajal v zelo nevarnem položaju. Odpeljal sem se s kolesom v sosedni okraj k nekemu sodruhu. Moral sem k njemu po zaupni material, tičoč se S. A., (nacionalnosocialistični napadalni oddelki), ki smo ga rabili za prihodnjo številko našega ilegalnega lista. Omenjeni sodruh je ravno s svojo ženo sedel pri večerji. Prigovarjala sta mi tako dolgo, da sem z njima zajemal. Medtem smo se razgovarjali o raznih izkušnjah, ki smo jih pridobili v ilegalnem organizatoričnem delovanju. Na ta način sem mnogo, mnogo zvedel, ko pa sem pogledal na uro, vidim, da je že deset prešlo. Zaskrbelo me je. Tako pozno zvečer, in s tem materialom? Vendar sem iz sprednjega kolesa izpustil zrak, snel plašč in oмотal papirje okrog zračne cevi; potem sem plašč zopet pritrdil nazaj, napumpal znova kolo in sem se odpeljal.

Bila je krasna poletna noč. Kmalu sem zavil na samotno, široko cesto. Kolo je brzelo po cementiranem cestišču kar samo od sebe. Imel sem še precej daleč. Ob obeh straneh ceste so se vrstili vrtovi z lesenimi poletnimi hišicami in uticami, v katerih so ljudje iz mesta bivali na oddihu preko nedelj in praznikov. Tu in tam je pred kako hišico svetil pisan lampijonček, ali je kedo prebiral strune na mandolini. Poletni zrak mi je v toplih valih vel naproti. Kako je vse tiho tu okrog! Skoraj sredi velikega mesta. Vendar je še lepo na svetu! S Katico se bova peljala v zeleno okolico. Kopala se bova, tekala po livadi in južinala na bregu reke. To bo lepo! Kako brzi kdo! Noge se mi samo mehnično gibljejo na pedalih. Na vrtnih klopich sede posamezni zaljubljeni parčki, bežno sem opazil temno skupino ljudi na desnem obcestnem hodniku — sicer je pa bilo, kakor da je vse izumrlo —. Saj bo še nekoč drugače — potem bomo mi —. Zdrznil sem se iz svojih misli. Dvakrat — trikrat — štirikrat je počilo za menoj. Je li mi na kolesu zračna cev počila? — Ravno tega bi mi še manjkalo! Noge so mi še vedno pritiskale pedale — pogledal sem plašč na kolesu — bil je v redu. Tedaj pa zopet — peng — peng — psss — psss — je siknilo tik mimo mojih ušes. Hkrati slišim tudi neko vpitje —. Okrenem glavo. Temne postave so tekle po cesti za menoj. Velja to meni? In že sem iz vpitja razločeval besede: »Stoj! — Ustavi! — Stoj!« Zavrl sem kolo in stopil z nje. — SA! — Prokletu! Zdaj te bodo — mi je šinilo skozi možgane. In že so bili pri meni. Pet, šest, sedem mož, sem štel. Od strahu so mi otrpnili udje. Prva dva sta mi držala svoja samokresa pred obraz.

— Toraj so vendar po tebi streljali —. Ta ugotovitev mi je pognala zono po hrbtu —. Udeležil si se že mnogih demonstraciji, kjer je policija neusmiljeno bila, — ali prvič v tvojem življenju so naravnost po tebi streljali —. Roke so se mi krčevito oprijemale vodilnih ročajev kolesa —. Ne smejo opaziti, da mi trepečejo.

»Gobec svinjski, nisi mogel takoj ustaviti?!« me je nahrulil prvi SA-mož in mi je še vedno držal pištolo pred obrazom. Jeklo se je mrko svetilo.

— »Nisem mogel vedeti — da mene —«

»Če te pokliče kak SA-mož, imaš obstati, svinjal!«

»Daj ga po gobcu, — kar po gobcu!« je kričal SA-mož poleg in me je sunil s samokresom v prsa.

»Prej ga bomo preiskali«, se je oglasil prvi. Meni pa je ukazal: »Kolo na tla! Roke kvišku!«

Ubogal sem — »Kolo na tla!« — Ha, ne bodo uganili. Srce mi je bilo kakor s kladivom, živce sem pa že zopet obvladal. Obtipali so moje pumparce, zlasti obsežno praznino krog kolen.

»Žepe izprazni!«

Storil sem —. Žive duše razen njih ni bilo na cesti — kaj, ko bi me? — In če me vprašajo kje stanujem? — Kako pridem sem v to okolico? — Možgani so mi mrzlično delovali.

Ključ, glavnik in oba žepna robca sem smel zopet vtakniti v žep. Kaj pa naj bi sploh mogel na sebi skriti? Oblečen sem bil samo v pumparce in športno srajco brez rokavov. — Najbolje bo, da igram bojazljivca, da jim bo imponirala njihova moč, sem si mislil. Na tisto — po gobcu — so medtem že najbrž pozabili? Ampak samokresi so še vedno bili tukaj, v polkrogu krog mene —. Se mar boie, da jim utečem? Bila bi največja neumnost!

Tisti v ospredju, na levi, se je zdelo da ostalim poveljuje. Aha, zvezdica na ovratniku. Četovodja! — S samokresom me je sunil med pleča.

»Odkod pa prihajaš ob tej uri?!«

— »Bil sem pri znancih — praznovali smo nekoča rojstni dan« — sem jecjal.

Trenutek me je meril z dolgim poledom. In ostali? Čakajo morda samo njegovega povelja?

»Glej, da izžineš!« je zarjul name četovodja. »Zdaj veš, kaj se to pravi! Če te SA-mož pokliče, se imaš takoj ustaviti! Verstanden?!«

»Jawohl!« sem rekel, navidezno ves preplašen.

Četovodja se je režè obrnil k ostalim, kakor da bi hotel reči —: Ta bi kmalu napravil v hlače. Tudi ostali so se režali.

— Nai se režè — lahko me vsi skupaj v —.

Še vedno sem stal ko prikovan.

»Hajd! Izgini!« me je zopet nahrulil.

Pobral sem kolo in ga potisnil par korakov pred seboj, potem sem se pa vsedel nani.

Samo ne prenašlo odbrzeti — počasi in mirno —. Gotovo gledajo za menoj —.

Tenko, komaj slišno, je žvižgalo kolo po asfaltu, skozi torlo, poletno noč.

Ilegalni material je brzèl — brzèl — — —

»son« (Andason) kot pri nas z »ič«. Švedi so najbolj sportni narod sodobnosti, zlasti je po svetu poznana »švedska masaža«. Njihovi zdravniki držè več na masažo kot na medicino. Nekaj bo že na tem. Saj sta Grka Homer in Hipokrates že davno masazo započela. Njihovi zdravniki ne pošiljajo nobene računa, oni se zanese na bolnikovo dobrotljivost. Pri nas bi zdravniki od lakote pomrli. Dobrotljivosti bi že še bilo, sredstev pa ne. Tudi električno zdravljenje je jako priljubljeno. Bolniške blagajne so po vsej državi priljubljene in uvedene tudi za kmeč-

ke ljudi. Država prispeva k blagajnam 15%, občine pa 25%. So pa po svetu države, ki si še od bolniških blagajn denarja posodijo. Vsak bolnik dobi 60 Din dnevno hranarine. Ker Švedi svoje telo jako gojijo, so vsi jako veliki. Redko najdete rekruta pod 170 cm, mnogo pa jih je kar s 190 cm velikosti. — Revežev na švedskem skoro ni. Imajo mnogo ljudskih kuhinj, kjer se dobi kosilo za 4 Din. — Materinstvo se smatra v državi kot posebna služba domovini in vsako mater, bilo da je oženjena ali samska (to je nekaj za našè ženske) se jako spoštuje.

Novo mostovje v Moskvi.

Trus Gormost (Gorodskij most) je pripravil načrt, po katerem bo zidal v tekočem desetletju 49 novih mostov čez reke in prekope v Moskvi. Med temi je 9 mostov čez reko Moskvo, 29 mostov čez reko Jause. Ostali mostovi pa bodo čez prekope, ki bodo izkopani v smislu rekonstrukcije mesta Moskve.

V tekočih 3 letih bodo postavili čez reko Moskvo 3 mostove mesto sedanjih, zastarelih. In to »Krimski most«, »Bolšoj kamenvi most«, »Moskvorekij« in »Krasnohorski

Resignacija

Ivan Vuk

Petdesetosem, petdesetdevet,
šestdeset stopnic je na mojem stopnišču;
stopam po njih ves zlomljen, preklet,
iz družbe izločen, izročeni gnojišču...

Preglasno sem narječ
v urah presmelih in sončnih,
prevéč samozavestnih
pesem o bogu-Človeku
zapel...
Pa je pekel
zbesnel.

Petdesetosem, petdesetdevet,
šestdeset stopnic je na stopnišču.
Vsaka stopnica — kratka sekunda,
šestdeset stopnic — že cela minuta...
Koliko stopnic za celi je dan?
Koliko stopnic — dosmrtna je pot?

Petdesetosem, petdesetdevet,
takó se vrsté iz dneva v dan,
pošastno po njih se noč plazi v noč —
Obnavlja se luna —
Leta beže —
Korak moj pa po njih iz dneva v dan,

— petdesetosem, petdesetdevet —
je vedno enak.

Tak štejem, poslušam lasten korak,
tôpo odmevajoči z mrkih stopnic,
brezbarvnih,
brezcvetnih,
brezupnih,
brezčutnih,
brezljudnih,
brezsončnih,
brez smeha, toplote,
brez žara ljubezni,
iz družbe izločen hudič... —

Koliko stopnic v dosmrten je nič?
Petdesetosem, petdesetdevet,
šestdeset stopnic je na stopnišču.
S topim korakom stopam po njih,
obsojen, iz družbe izločen,
ker v urah sem sončnih
in samozavestnih
preglasno zapel bil to pesem o bogu — Človeku. —

Petdesetosem, petdesetdevet,
šestdeset stopnic ja na mojem stopnišču.

most«. Istočasno bosta rekonstruirana mostova »Boljšoj Ustinski« in »Novospaskyj«. Železne konstrukcije teh mostov morajo namreč dvigniti, da bodo lahko pluli veliki parobrodi z Volge po reki Moskvi. Preko odvodnega prekopa (kanala) se bodo postavili 3 novi mostovi. — »Maly Kamenny«, »Čugunnyj« in »Maly Krasnohorsky«.

Na nekaterih mostovih se je delo že začelo. Z arhitektonskega stališča bo novo mostovje predstavljalo zelo zanimivo sliko. 32,5 metrov široki »Krimsky most« bo visel na dveh ogromnih jeklenih verigah. Cesta, ki bo šla čez ta most, bo tako široka, da bo lahko naenkrat vozilo vstric 6 avtomobilov, dvotirna cestna železnica in široka pot za pešce. Nova mostova »Moskvorekij« in »Boljšoj Kamenov« bosta 40 metrov široka.

Mostovje bo opremljeno zelo lepo s kipi, stebriobeliski in s skulpturami iz bronca, marmorja in granita. Po »Žurnal« Iv. V.

Rotovže sežigajo. Vojna v Abesiniji in sankcije so skrajno oslabele življenjske pogoje italijanskih delovnih mas. Ker so državne blagajne prazne, se povrhu navija do neznosnosti davčni vijak. Zlasti v južni Italiji so življenjske razmere dezolatne. V okolici Palerma (Sicilia) so radi tega nastali hudi neredi. Kmetje so javno protestirali proti previsokim davkom, nato pa v štirih velikih tamošnjih občinah zažgali občinske hiše.

Ženske vodijo. V afriškem mestu Ibadanu vodijo občino in občinske posle ženske. Ženska je županja in ženske so članice občinskega sveta. Pravijo, da je na sejah tega občinskega sveta zelo živahno in da so Ibadančani prepustili vodstvo svoje občine svojim občinarkam, ker jim je ljubše, da se le-te kregajo med seboj na občinskih sejah kot pa doma. Tako imajo od občinske politike vsaj neko korist.

Pritlikavci v Aziji. V Mandžukuu so odkrili naselje pritlikavcev. Pritlikavci so od 70 do 80 cm visoki, pritlikavke pa do 90 cm. Celo naselje šteje okrog 800 prebivalcev. Ženske so hudo borbene, moški pa miroljubni. Se najbrže boje svojih večjih in močnejših »boljših polovic«.

Novz pšenica.

Na polju znanosti je v Rusiji viden zanimiv napredek. S križanjem pšenice so se bavili že več let in jim je tekom leta 1934 in 1935 uspelo prvokrat z dvema vrstama križanja pšenice. Kakor pravijo poročila, so znanstveniki, če tudi niso še prav prepričani, da bo uspelo in bo to križanje pšenice velikega gospodarskega pomena. Dana je podlaga, da bo 1000 pšeničnih zrn dalo 30 do 35 gramov pšenice. Ti poskusi so življenjske važnosti. Ta vrsta pšenice bo veljala kot večletna rastlina in se zdaj že približuje uresničenju, kar je dosedaj, kakor vemo, veljalo kot nekaj nemogočega.

Iz materijala, ki ga imajo zdaj, se bo v letošnjem letu v jeseni 1936 posejal na petih geografskih točkah Rusije kot poskusna setev. Semena je zdaj 240 gramov te večletne pšenice.

Jecljavci. Največ jecljavcev živi v Kaliforniji v mestu Griblai. Pri zadnjih občinskih volitvah so postavili svojo kandidatno listo in so zmagali. Tako so dobili svojega župana, ki je največji jecljavec v mestu. Zato se njegovi govori odlikujejo po izredni kratkosti. Njegov nastopni govor je štel le pet kratkih besed in je trajal šest minut. Županov jecljavcev imamo tudi pri nas dovolj in so povrhu še dolgovezni.

Mednarodni mirovni sklad so osnovali v Parizu mednarodno znani politiki in knji-

ževniki. Za »fond miru« je prispevalo doslej veliko število znanih osebnosti iz področja znanosti, umetnosti in politike. Na čelu te mirovne akcije stoji znani francoski pisatelj Romain Rolland.

Sladkor iz koruze.

Pred kratkim je začela obratovati v Rusiji prva tovarna in proizvajati koruzin sladkor. Izdeluje ga iz koruze. Dnevno izdelava 4,3 tone koruzinega sladkorja. Koruzin sladkor je zelo dobrega okusa in ima enako množino kalorij kakor sladkor iz sladkorne pese.

Generali umirajo doma. Italijanski general Frusci je nagovoril pred bitko v Ogadenu svoje vojake z besedami: »Borba bo težka. Spomnite se, da je treba v vojni tudi umirati. Toda jaz želim, da vas po veliki zmagoviti bitki spet vse vidim.« Kakor vidimo, ni gospod general niti trenutek dvomil, da bi se moglo tudi njemu kaj pripetiti. O sebi je bil prepričan, da bo ostal živ in zdrav.

Štiri letnice. Leta 1923 je zastopnik Italije pri Društvu narodov izjavil, da se mora Abesinijo sprejeti v Društvo narodov, ker je do tega upravičena po vsej svoji preteklosti kot samostojna afriška država. — Leta 1928 je Italija sklenila z Abesinijo dvajsetletno mirovno in arbitražno zvezo. Prvi člen dotične pogodbe pravi: »Med italijanskim kraljevstvom in etiopskim cesarstvom vladaj stalni mir in večno prijateljstvo.« — Leta 1931 je Mussolinijevo glasilo »Popolo d'Italia« priznalo, da ni sporazum iz leta 1928 še rodil pozitivne trgovske uspehe radi nepriljubljenosti in nesposobnosti italijanskih kolonijalnih činiteljev. — Leta 1937, 5. maja, je Mussolini izjavil, da je Abesinija italijansko posestno stanje, ker

Tako se Orient smeje

Friedrich Steiner / Ivan Vuk

Pridiga poslanika

Paša Husein Malek, gospodar ene iz pokrajin v Arabiji, je nameraval poslati na perzijski dvor svojega poslanika. Priporočili so mu izbornega pridigarja Vavlama Aršada.

Paša Husein Malek ga je dal poklicati k sebi. Ko je prišel, mu je rekel:

»Odšel boš kot moj poslanik na perzijski dvor. Ker pa si, kakor mi pravijo, zelo podvržen beračenju, mi moraš priseči, da se boš te navade vzdrževal vse dotlej kar boš na perzijskem dvoru.«

Pridigar je podal zahtevano prisego. Dobil je bogato potnino in tako je odpotoval na perzijski dvor.

Šah perzijski, ki je že slišal o odličnem talentu poslanika, ga je prosil, da bi prihodnji petek pridigoval.

Vevlam Aršada, poslanik in pridigar, je obljubil.

Napočil je petek. Po običajni molitvi je stopil poslanik na prižnico in začel pridigovali. Pridigoval je s takšno vnemo in s takšnim ognjem, da so bili poslušalci vsi kar pretreseni.

Videvši globoki vtis svoje pridige, se je pridigar še enkrat obrnil k svojim vnetim poslušalcem in rekel:

»Bratje! Preden se poslovim od vas, vam moram še nekaj zaupati. Preden sem prišel sem k vam kot poslanik mojega gospodarja, sem imel navado, da sem beračil. Celo s prižnice sem beračil. Ali paša, moj gospodar, me je zaprisegel, da se naj, dokler bom tukaj, beračenja vzdržim. In tako, ljubljene bratje, prisegel sem, da ne bom beračil in se bom tudi svoje prisege držal. Ali, vprašam vas, dragi bratje, — ali ste mar tudi vi prisegli, da mi ne boste ničesar darovali?«

Po teh dobro postavljenih besedah je bilo pobožno razpoloženje poslušalcev pometeno. Začeli so se smejati in vse zadovoljni glasno zbirati darove za spretnega pridigarja, ki je znal svojo prisego tako dobro zagovarjati in jo koristno obrniti.

Derviš in gostoljubje

Pri nekem premožnem muslimanu je že dolgo gostil nek pobožen puščavnik, — derviš. Prav zadovoljen je bil s kuhinjo svojega gostitelja.

Zena tega muslimana pa bi se že rada tega požrešnega gosta iznebila. Silila je v moža, naj pripravi derviša k cdhodu.

Mož je rekel:

»Razumem tvojo željo. Vendar bi me ta greh, da pokazem pobožnemu možu vrata, večno težil.«

In tako je zopet potekel cel teden, ne da bi puščavnik poskušal oditi.

Muslimanova žena je postajala nestrpna.

»Odpravi že vendar tega derviša. Shrambe in vrči so že prazni.«

Gospodar se več ni mogel upirati želji svoje žene. Stopil je h gostu, ki je bil, kakor se je gospodarju zdelo, sedeč na svoji preprogi, zatopljen v molitev.

»Oprosti, velečastiti brat, da te motim v tvoji pobožnosti. Vendar v stiski sem in moral sem te poiskati. Glej, zadnjo ovco sem zaklal, zadnja betvica moke je porabljena, ravnokotako ni več dateljnov in orehov. Le košček kruha je še v predalu. S tem ti gotovo ne bo ustrezno. Sprejmi torej mojo zahvalo za prisotnost, ki nas je osrečevala in sledi migljaju Allaha, ki bo vodil nadaljne tvoje korake.«

»Bodi,« je rekel derviš. »Vzbudi me jutri, ko se pojavi dan. Nadaljeval bom svojo romarsko pot.«

Ko se je pojavila jutranja zarja, je musliman stopil k ležišču svojega gosta.

»Vstani in pojdi, pobožni romar, kajti petelin je že zapel...!«

Derviš je napel ušesa.

»Kaj slišijo moja ušesa? ... Petelina še imaš...?«

In obrnil se je brezskrbno na ležišču in sladko zasmrčal.

je zmogala italijanska »pravičnost« nad abesinskim »barbarstvom«.

Ruska muzikalna dekada (desetdnevna) v Moskvi.

Veliki razmah glasbenega ustvarjanja je pokazala muzikalna dekada (desetdnevna), ki je bila prirejena v Moskvi od 10. do 20. februarja 1936. Namen te desetdnevne je bil, da seznanijo ljudstvo z najboljšimi skladbami sovjetskih skladateljev in z odličnimi ruskimi glasbeniki in godbeniki.

Glasbena desetdnevna je bila obiskana z nad 100 tisoči poslušalci. Dnevno je bilo odigranih 5 velikih koncertov v moskovskih veleobratih, v prostorih tovarniških klubov, v družabnih prostorih in v prostorih za odih ter v avijatklubu, v klubu »Kaučuk« obrata, v tvornici avtomobilov itd.

Posebej pa je bilo organiziranih še cela vrsta koncertov za poslušalce iz krogov duševnega delavstva in tehničnega osebja. Ti koncerti so bili v dvoranah moskovskega konservatorija, v sindikalnih domovih in v domovih za znanstvo. Sodelovala je godba moskovske Velike opere, moskovskega konservatorija, filharmonije in godba koncertnega orkestra odseka ruskih skladateljev. Izvajali so se ciklusi instrumentalnih in vokalnih skladb sodobne sovjetske muzike.

Izvajali so se tako, da je vsak posamezen koncert podal čim širšo in vsestransko sliko skladbe.

Pred začetkom vsakega koncerta je glasbeni strokovnjak predaval o zgodovini sovjetske glasbe in o smislu in pomenu koncertiranih skladb. Trinajst glavnih programov je vsebovalo simfonična in operna dela — zadnja v odlomkih —, zborove, primere ljudske glasbe različnih ljudstev, ki žive v Rusiji, dela kamerne muzike, in pesmi-skladbe znanih sovjetskih skladateljev.

Med to glasbeno dekado je bilo zraven še vse polno majnih in večjih konferenc, kjer so predavali skladatelji o glasbi in o glasbeni kulturi delavstva, razjasnjevali svoje skladbe ter na razna vprašanja občinstva obrazlagali in odgovarjali.

Iz »Muzikalnoj tjetriadi« I. V.

Italija in patologija. V Atenah se je vršil patološki kongres, katerega bi se bili morali udeležiti tudi zastopniki Italije. Ker pa ni sedanja politika Grčije po godu sedanjemu Rimu, so dotični italijanski znanstveniki tik pred odpotovanjem na kongres dobili obvestilo iz Rima, da se ne morejo z ozirrom na sedanje politične odnose med Grčijo in Italijo udeležiti kongresa kot »Italijani«, kar je pomenilo z drugimi besedami, da morajo ostati doma.

Z D R A V S T V O ženske bolezni.

Poznamo premočne menstruacije (mesečno perilo) vsled slabokrvnosti, zatem menstruacije, ki radi slabotnosti predolgo trajajo, potem zopet menstruacije, ki so zvezane z bolečinami in to pri raznih vnetjih in krčih, kateri so največkrat nervoznega karaktera. Premalo časa trajajočim menstruacijam ali pa če ista sploh izostane, je vzrok splošna telesna slabost. Ravnokotako je pa tudi neredna menstruacija, ki nastopi prežgodaj ali prepozno, posledica slabe telesne konstitucije. Vse te motnje mesečnega perila povzročajo ženam mnogo skrbi.

Teden dni pred pričakovanim nastopom menstruacije je treba pričeti z dnevnim pitjem Planinka čaja, kar naj traja 14 dni. Sedeče kopelji, lahka dijeta, samo lahko prebavljivo meso, mnogo mleka, sadja in sočivja. Poskrbeti je za dobro čiščenje.

Gospodična 24 let stara, je imela radi slabokrvnosti in slabotnosti zelo neredno mesečno perilo (menstruacijo). Stalno je trpela na migreni, bila je uzrujana in zelo razdražljiva. Zdravljenje s Planinka čajem je povzročilo, da je menstruacija postala redna, brez migrene in nervoznih pojavov.

Reg. S. 529/36

Dr. Stachel

Ras

h1936

Mazaški pader šarlatanski,
Čarovnik, magijec velikanski,
Ki hokuspokus naredi,
Naslov »Ras Putin« zdej dobi.

Kdor v Abesiniji kaj velja,
Naslov in šaržo »Ras« ima.
Sedaj bodo tudi pri nas
Uvedli slavni titel »Ras«.

h1936

Če kdo telesno in duševno
Je dekrepidno bitje revno,
Človeška spufana ruina,
Se titulira »Ras Valina«.

h1936

Možakar, ki pijan razgraja
In ki kriči na policaja,
Štenkač, kričač in izzivač
Se titulira »Ras Grajač«.

h1936

Profesor, šomaster, učitelj
In sličen pedagog — vzgojitelj,
Ki šolsko klaso komandira,
Se zdej »Ras Rednik« titulira.

h1936

Če kdo iz roparske navade
Kot lopov tolovajsko kade,
Tako da vsak se ga boji,
Naslov »Ras Bojnik« zdej dobi.

h1936

Če kdo raztrgan, razcapan
Prikaže se na beli dan,
Se ta baraba in pijanč
Zdej titulira »Ras Capanč«.

(Nadaljevanje iz strani 76)

Pesnik Ahmed je gledal ves presenečen. Naposled je prišla vrsta tudi nanj. Kalif je rekel:

»Pesnik Ahmed, bistrournni, ostročutni in duhoviti naš pesnik, tudi ti iznesi jajce, kakor so jih iznesli vsi ostali. Tak je ukaz kalifa bagdadskega.«

Vsi kalifovi veljaki so uprli oči v pesnika Ahmeda in pričakovali, da znese jajce. Tesno je postajalo pesniku Ahmedu. Mrzel znoj se mu je nabiral na čelu. Zakaj oči kalifove so ga prodirale.

Tedaj pa se mu je naenkrat zasvetilo v možganih. Usta so se mu odprla in kričeč glas je zbežal iz pesnikovega grla:

»Kikerikiiii...!«

Zaplahotal je z rokami kakor plahuta petelin, ko zapoje. Obrnil se je h kalifu in rekel:

»Gospodar! Tam, kjer je toliko kokoši, ne sme manjkati petelin. Dovolj torej, da bom na tem dvoru petelin.«

Kalif in njegovi veljaki so prasnili v smeh. Zakaj takšne bistrournnosti in duševne prisotnosti niso pričakovali.

Kalif pa je rekel:

»Ker si se iz te kočljive situacije izmotal na tako sijajen način, naj se izpolni tvoja želja. Od zdej naprej boš na mojem dvoru petelin, ali petelin v košari.«

Tako se je končala ta nenavadna seja državnikov.

Nastali so sijajni časi
Pri celi naši ljudski masi.
Celo v zakotni zadnji vasi
Se zbirajo različni »Rasi«.

Nagrobni napisi

Bil milijonar je mož, ki tu leži.
S sosedi se začel je pravdati.
Palačo advokat si zgradil je,
Klijent poginil je od lakote.

V grobu tem počiva župnik Mir.
Deset let bil naš duševni je pastir.
Pri njemu kuharica Micka spi
Na svetu sam in sam v vsej večnosti.

Predragi bralec, tu kosti so moje.
Bi rajše videl, če bi bile tvoje.

T.

Ureditev sodobnega zakona

Dasi je žena zadobila v zadnjih desetletjih mnogo novih in važnih življenjskih nalog, je vendar ostal zakon glavno delovno polje sleherne žene in na zakon je osredotočena še vedno vsa ženina pozornost. Zakon igra v življenju sleherne žene najvažnejšo vlogo, njen delež pri zgraditvi srečnega zakona je mnogo večji kot možev, zato ni prav, da je priprava na zakon še vedno čisto nezadostna, da je slika, ki se jo podaja ženski in tudi moški mladini o zakonu, navadno popačena. Vse, kar je v zakonu prijetnega in zadovoljivega, se skoro vedno zamolči in nihče ne smatra za potrebno, nihče se ne čuti dolžnega, da bi o tem govoril. Nasprotno pa vsakdo povdarja to, kar je neprijetnega v zakonu, saj so ljudje že taki, da ono, kar jih teži, radi vsaj z besedami prevalijo na rame drugega. Tako sliši in vidi doraščajoča žena v domači hiši in drugod samo o slabih straneh zakona, medtem ko o dobrih vse molči. Potem ni čuda, če je pogosto ženska notranjost podzavestno proti zakonu, dasi si ga želi, ker pač po svoji naravi ne more drugače. Potem tudi ni čuda, če je pozneje v zakonu vedno nekako na straži, kdaj se bo začelo tisto hudo, tisto zapostavljanje in tiste krivice, da se bo lahko pravočasno postavila v bran, tako da začne pogosto zakon baš na tem dejstvu najprej hirati.

Z ozirom na delo in poklic pomeni zakon za ženo troje možnosti. Nekateri združijo poklic še tesneje z možem, namreč tiste, ki so združene z možem v produkcijski skupnosti, n. pr. v nižjem meščanstvu trgovčevu ali obrtnikovo ženo, kmetico itd. V takih slučajih je za zakonsko skupnost dana vse trdnejša podlaga, kajti oba zakonca vežejo še skupne poklicne skrbi, njuno zanimanje je usmerjeno na iste cilje in zato lahko vedno znova opazujemo, da so te vrste zakoni kljub zunanjim težavam in neprilikam navadno še najsrečnejši.

Vse kaj drugega pa pomeni zakon tisti delovni ženi, ki ima popolnoma drug poklic oziroma delo kakor njen mož, tako da ne vežejo zakonskih drugov nobeni skupni delovni interesi, tako da je potem zakon samo erotična in seksualna vez med dvema osebama različnih spolov. Toda pri dobri volji obeh nudijo tudi deljeni poklici prav dobro podlago za srečen zakon, ako imajo ozadje pravega tovarištvaja ako nadomesti vsaj obojestransko izmenjevanje misli o, raz-

ličnih poklicnih zadevah obeh zakonskih drugov manjkajočo delovno skupnost. Pri takih zakonih je treba paziti na to, da mož in sploh celotna okolica ne terja preveč od žene, da ne zahteva, naj bi bila cel človek na treh ali še več poljih, v poklicu, v gospodinjstvu, kot žena in kot mati istočasno. Vsaka žena tega ne zmore, kar morajo drugi vedno upoštevati. Vsaka žena pa se mora potruditi, da bo povsod vsaj zadovoljivo izpolnjevala svoje mesto.

V onih zakonih, kjer je žena možu samo gospodinja, se seveda udobnost, kjer in snaga v gospodinjstvu običajno večja, kar pride predvsem moškemu v dobro. Rado pa se zgodi v takih zakonih, da enolično gospodinjstvo otopi ženino miselnost, tako da sčasoma ne more več slediti možu in ne razumevati njegovih korakov. Potem pride polagoma v takih zakonih tako daleč, da manjka vsaka izmenjava misli. To preprečiti, je naloga obeh zakonskih drugov.

Eno pa lahko opazimo vsepovsod, da je namreč v sodobnih zakonih očitno vedno manj prostora za ljubezen, za tisto sebično ljubezen, ki hoče drugega kar celega zase. To tudi ni nič čudnega, kajti ljubezen je izključno zasebno čustvo, v sedanosti pa izgublja vse, kar je zasebnega, vedno bolj svoj pomen, v primeri z onim, kar zadeva širšo skupnost. Vsak zakon, bodisi da je zgrajen na delovni skupnosti, bodisi da delujeta v različnih poklicih, bodisi da dela v poklicu samo mož in se udeležuje žena v gospodinjstvu, pa rabi brezpogojno eno skupno vez. Ako je za ljubezen v sodobnem zakonu manj prostora, naj bo ta vez skupnost mišljenja ali vsaj zanimanja. Sodobni človek, katerega racionalizirano in mehanizirano poklicno delo navadno ne izpolnjuje in zadovoljuje, išče notranje zadovoljstvo v zanimanju in delu za gotovo idejo izven njegove osebne življenjske poti, n. pr. socialno, narodnostno itd. Zato zavzemajo ti pokreti v naših dneh mnogo širši razmah kot v prejšnjih, ko je našel človek v samem sebi in v svojem delu več notranjega zadoščenja. Ravno zato pa rabi sodobni zakon vez skupnega zanimanja in dela z gotovo idejo, kajti skupna veza v nekaj, kar je izven človeka in nad njim, torej za nas skupno delo in skupna borba za delavske interese, to je najmočnejša vez med ljudmi in lahko tvori tudi med zakoncema najtrdnjši most.

Avantura dr. Babjaka. Dr. Vladko Babjak, sodnik v X., je velik ljubitelj ženskega spola, ob enem pa je zelo kratkoviden. Nekoč je v večernem mraku na cesti opazil neko damo. Približal se ji je in jo začel vabiti v separé. »Veš, punčka«, je dejal. »jaz sem sicer poročen, pa moja stara nič ne ve o tem, da rad hodim s kako drugo punčko. Tedaj se dama zakadi v dr. Babjaka, ga klofuta in mu razpraska obraz, kajti dama je — njegova soproga. St.

Kunštni dr. Bimbo. Dr. Bimbo, pravni praktikant pri sodišču v X., ni preveč brihten in sposoben. Niti najenostavnejših aktov ne rešuje pravilno. Nekoč je dobil v rešitev zelo enostavno zapuščinsko zadevo: Zapustnik je umrl brez oporoče in so njegovi 3 otroki edini dediči. Dr. Bimbo je pravilno izračunal zapuščinsko aktivo in pasivo in je zapuščino razdelil v 3 enake dele. A kunštni dr. Bimbo je tudi iztaknil, da je pokojnik

kratko pred smrtjo bil radi nekega delikta obsojen na 3 tedne zaporu, katere kazni pa ni nastopil. Kaj je napravil dr. Bimbo? V zapuščinskem sklepu je določil, da mora vsak dedič odsedeti po en teden očetove kazni. St.

ČUDNA POROKA.

Poklicani vlomilec Franc Koš je več mesecev sedel v preiskovalnem zaporu. Tik pred razpravo pa se je poročil in sicer se je poroka vršila v njegovi odsotnosti potom namestnika. Pri razpravi pa je bil Koš obsojen na 25 let robije in je moral kazen takoj nastopiti. Predvidoma se bo toraj poročil na noč vršila šele ob priliki srebrne poroke.

Ž E N S K O R A Z N O

Človeštvo se ne sme poljubno razmnoževati, ako hočemo vsaj v bodočnosti preprečiti vojsko, lakoto, brezposelnost in druga

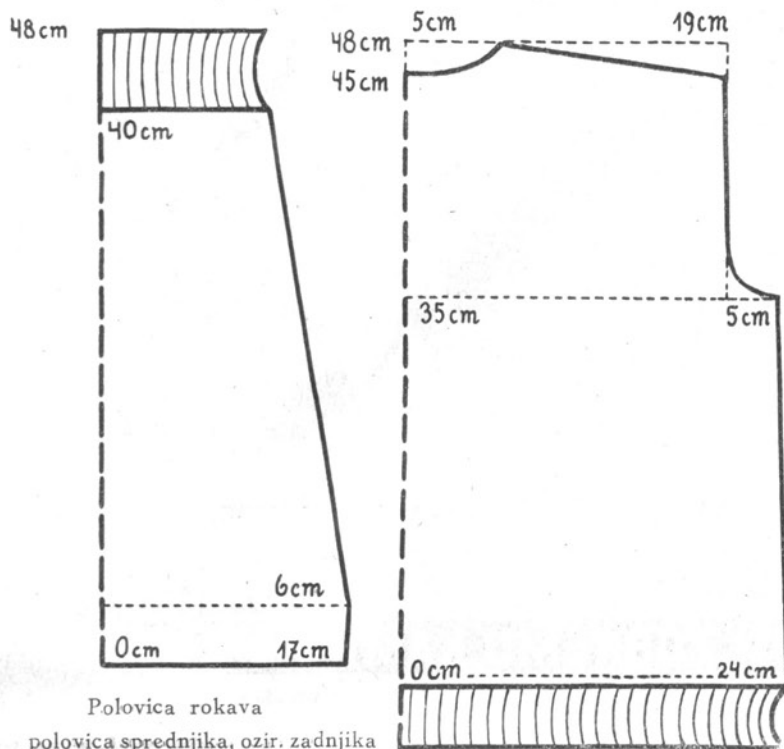
taka zla. Pred tem dejstvom ne sme nihče zapirati oči. Ker je človek neomejeni gospodar stvarstva, ker se je povzpел tako visoko, da noben naravni sovražnik ne ovira njegovega razmnoževanja, kakor je n. pr. slučaj pri živalih, je potrebno, da sam nadzira in uravnava razmnoževanje človeškega rodu. Pridelki zemlje, naš vsakdanji živež, se ne dajo kar tako stopnjevati do poljubne višine kakor n. pr. proizvodi strojev. V naših dneh jih še ni premalo, za sedaj so samo še nepravilno razdeljeni, tako da jih po eni strani uničujejo, medtem ko stradajo po drugi strani neštete množice. Lahko se pa tudi zgodi, da jih nekoč v bodočnosti resnično zmanjka, da za vse ne bo kruha.

Vsako delo ob svojem času! Vsako delo zahteva določen čas in gotov red in tega si je treba osvojiti. Kdor si ga v zunanjem delu, v poklicu, ne osvoji, ostane vedno slab de-

Pleten sportni moški pullover

Ker je med našimi čitateljicami tudi dokaj takih, ki pletenju niso vajene, pa bi vseeno rade napravile sebi in svojcem kako lično in praktično oblačilo, bomo začeli z najpreprostejšimi kroji, da nam bodo lahko sledile tudi začetnice v pletenju, nato pa bomo postopoma prinašali vedno težje.

Za danes prinašamo pleten moški pullover, ki je zato najlažji, ker pletemo oba dela, sprednjik in zadnjik, popolnoma enako. Najprej si narišemo na močan papir kraj na sledeč način (primer za srednjeveliko postavu):

je odvisno od volne. Za srednjemočno postavbo bo najbrže treba 106—116 petelj. Najbolje storimo, če zmerimo nasutek po kroju. Pullover pričnemo spodaj in ga pletemo v vrstah sem ter tja. Spodaj pričnemo najprej dve levi, dve desni, enako kakor pričnemo nogavico.

```

vv--vv--
vv--vv--
vv--vv--

```

Ko smo napravili poljubno širok rob (najbolje je 5—8 cm), pletemo dalje v kvadratastih poljih. To je najlažji vzorec, ki pa je zelo hvaležen.

```

vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv
vvvvvv--vvvvvv

```

Treba je vedno pletiti štiri vrste, štiri leve in štiri desne, nato pa kvadrate premakniti

Pri pletenju moramo vedno polagati pletivo na kraj in primerjati, če delamo prav. Ko pridemo do lukenj za rokav, zazankamo potrebno število petelj na obeh straneh, nato pa pletemo na preostalih petljah dalje. Enako moramo po kroju zazankati izrez za vrat in ramo.

Ko smo z zadnjikom gotovi, spletemo še sprednjik, nato pa sešijemo oba dela ob straneh in na ramah, kakor je bilo to opisano v prvi številki našega lista. Nato poberejo petlje ob vratnem izrezu na pletenke in napravimo ovratnik enako kakor smo začeli pletiti spodaj, torej dve levi in dve desni. Ker je pri tem sportnem pulloverju treba ovratnik nazaj dol zavhati, mora biti ovratnik dolg 8—12 cm, kakor si pač kdo želi višjega ali nižjega.

Preostane nam še rokav, ki ga začnemo pletiti v zapetju. Nasutka bo treba 58—62 petelj. Tudi tukaj napravimo najprej približno 8 cm širok rob po dve levi in dve desni, nato pa pletemo najprej po kroju v kvadratastem vzorcu kakor život.

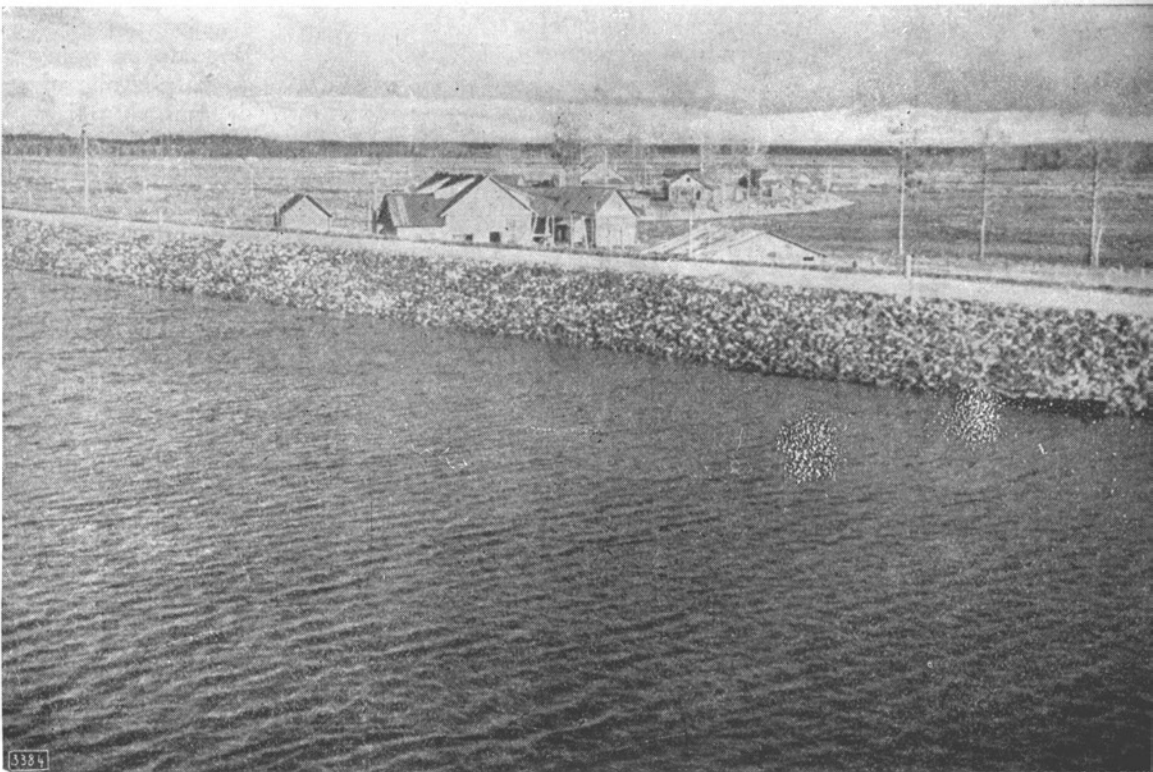
Končno je še treba rokave všiti in sicer jih moramo všiti tako, da pride šiv rokava točno na stranski šiv života. Nato je pa treba pullover še zlikati, kakor smo o tem pisali v prvi številki.

Seveda pa je treba kraj za vsako postavbo primerno preurediti. Ko je kraj pripravljen, začnemo s pletenjem in sicer najprej z zadnjikom. Koliko moramo vzeti nasutka,

lavec, pogosto menja službe in pogosto je brezposeln. Treba pa je tudi, da si za gospodinjsko delo čas prav razdelimo in da ga opravimo v lepem redu. Mnogo je takih gospodinj, ki vihrajo ves dan brez glave okoli, ki tekajo od doma na trg in v razne prodajalne, pa še najvažnejše pozabijo, ki so ves dan na nogah in ki same vse nervozne, od vzamejo vsej družini mir, pri katerih pa kljub temu ni ničesar o pravem času storjenega, nobeno kosilo o pravem času skuhanega. Take gospodinje potrošijo za svoje malo gospodinjstvo več energij kakor kak ravnatelj za ves veleobrat, pa so pri tem same zadržane in sitne, ker čuti svojo pomanjkljivo samodisciplino pri delu, in vsa družina je nesrečna, ki ima tako mater in gospodinjo. Tu ne pomaže drugega, kakor začeti z železno in dosledno samovzgojo, vzeti si med delom pogosto kratek oddih in po vrsti lepo premisliti, kaj, kje, kdaj in kako je treba delo zagrabiti. — So pa seveda tudi nasprotni tipi med gospodinjami, katerim se zdi vsako delo malenkostno, ki menijo, da se bo vse skupaj kar mimogrede opravilo in ki zato tudi nikoli niso s kosilom o pravem času gotove in ki tudi nobenega drugega dela nimajo pravočasno storjenega. Ravno gospodinjsko delo sestoji iz mnogih drobnih opravkov, od katerih je vsak zase hitro storjen, vse skupaj pa le zahteva časa. Ravno v gospodinjstvu pa pride vmes rad še

kak nepredviden dogodek, ki nas zadrži. — Vsaka gospodinja si mora osvojiti pravilni tempo dela, kar ni težko, če človek delo prav pojmuje in si zna pravilno razdeliti čas. S smotrenim in previdnim delom štedi

gospodinja živce in živce družine, ker se na ta način izogne mnogim neprijetnostim in prepričam, ki so na dnevnem redu tam, kjer gospodinja ne zna pravilno delati, vseeno če dela potem mnogo ali malo.

Gld. Zilt.

Ob Belem morju so izpeljali Rusi vodo v kanal in ga krstili Stalinov kanal. — Na obrežju hišice kanalskih delavcev.

— če pravilno negujete Vaše zobe?

Vi veste: zobje morajo zdržati celo življenje; njih ne morete nadomestiti! Dan na dan jih je treba čistiti — dan na dan celo življenje. Kolika zahteva! Ali se torej ne mora storiti vse, da bo čiščenje zob čim prizanesljivejše?

3 PREDNOSTI jamčijo za Sargov Kalodont:

1. blaga pena specialnega ustnega mila temeljito čisti zobe tudi tam, kamor ne doseže ščetka.
2. izredno fina sestavina prizanesljivo čisti zobno sklenino.
3. sulforicin-oleat Dra Bräunlicha odpravi polagoma nevarni zobni kamen in prepreči, da se ne naredi drug.

ZATO VZEMI **SARGOV KALODONT**

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

O stanovanju

Delavstvo nikoli ni bilo tako na dobrem kakor meščanstvo, da bi lahko imelo gotove stanovanjske prostore samo za parado, za tuje ljudi. Seveda pa danes že tudi meščanstvu bolj trda prede in po vrsti izginjajo saloni, sprejemnice in jedilnice, ki so bile prej ponos meščanskih družin. Žal pa je tudi med delavskimi gospodinjami še mnogo takih, ki kar nočejo razumeti, da naj nudi stanovanje miren kotiček in topel oddih vsej družini. Če ima delavčeva družina sobo in kuhinjo, lahko pogosto opazujemo, da je v sobi sicer res vse v najlepšem redu, vedno pospravljeno, blazine na raznih krajih, na omari razni nepotrebni lončki in nastavki, da pa ima družina od tega važnega stanovanjskega prostora bore malo, v najboljšem slučaju sme tam samo spati. Deca se ne sme podnevi zadrževati v tej solnčni in zračni sobi, da ja ne bo česa zamazala ali spravila v nered, vsa družina se gnete v soparni, temni kuhinji, samo da lahko gospodinja pokaže slučajnemu obisku, da ima lepo pospravljeno sobo.

Stanovanje imamo vendar za svojo družino, da bo v njem rada prebivala, ne pa za tuje ljudi, ki itak povrh še redko pridejo. Zato pa naj bo stanovanje tudi pravilno izrabljeno, vsak kotiček naj bo čim bolj smotreno izkoriščen, da bo služil udobju in zdravju vse družine. Temu dejstvu primerno je treba že stanovanje pravilno izbrati. Predvsem naj vsak, ki to količkaj zmore, raje ne gre v kletno stanovanje, najmanj pa tisti, ki ima otroke. Bivanje v kletnem stanovanju zapusti skoraj vedno trajne sledove v zdravstvenem stanju dotičnih za vse življenje. Celotno pritlična stanovanja so še pogosto nezdrava, ako stoji namreč hiša na vlažnih tleh. Izmed cenениh stanovanj so razmeroma zdrava podstrešna stanovanja, ker so solnčna in zračna.

Paziti pa je treba tudi na opremo stanovanj. Delavec,

ki je v vsakem stanovanju od danes do jutri, ki se mora pogosto seliti, naj si nabavi samo najpotrebnejše pohištvo. Gospodinja naj torej kupi za dom res samo to, kar rabi, in samo takšno, kakršno res rabi. Predvsem ne sadi v malo, delavsko stanovanje veliko, težko in nerodno pohištvo, ki je povsod samo na poti in ki ne napravi stanovanja nikoli tako prijaznega, da bi se v njem dobro počutili. Največji komad v delavskem stanovanju naj bi bila velika miza, ob kateri imajo prostor za delo in jelo vsi člani družine. Ta miza s stoli vred naj zavzame vedno najlepši prostor sredi sobe ali kuhinje, ali še bolje, blizu okna. Ostali prostor pa naj ostane za postelje, omare in drugo pohištvo. Pogosto pa opažamo, da je vse preveč omar v sobi, tako da za postelje ni več prostora in mora spati po več članov družine skupaj, kar seveda ni zdravo. Zato raje manj omar, zlasti še, ker lahko poleti zimsko, pozimi pa poletno obleko hranimo v zabojih na podstrešje ali kam drugam.

Za mala stanovanja je najboljšje, če so stene enobarvno svetlo poslikane. To je pa tudi najcenejše in lahko zato stanovanje večkrat preslikamo, kar je bolj zdravo in tudi lepše. Zavese naj bodo preproste in lahke, da ne ovirajo solncu dostopa v sobo. Prirejene naj bodo tako, da se jih lahko hitro sname, opere in spet natakne.

Gospodinja se mora vedno zavedati, da je lahko najpreprostejše stanovanje lepo, prijetno in domače, da mora zato posvetiti stanovanju vso skrb, saj je lepota doma odvisna največ od ženskih rok. Vse, karkoli kupi za stanovanje, naj bo smotreno in smiselno, obenem pa naj bo vsak kos opreme vsej družini v veselje. Nikoli naj si kar na slepo ne kupi nečesa, kar je morda kdajkoli kje videla, potem pa sanjala o tem tako dolgo, dokler si dotičnega ni nabavila, tudi če je za njen dom čisto neprimerna. Smiselno opremljeno in snažno stanovanje, pa če je še tako preprosto, bo potem res nudilo vsem družinskim članom varno zavetje.

BONDONUS:

Lev

zakonodajalec

Nekoč se je kralj vseh živali, lev odločil, da obdavči vse svoje podanike. Dal je razglasiti zakon, po katerem je bila vsaka žival dolžna plačati za vsak palec svoje višine, merjene od tal do temena, cekin davka. Kdor pa bi v petih letih davka ne plačal, zapade hudi kazni. Lev je bil prepričan, da se bodo cekini zivali k njemu kot zlat veletok in je nestrpnost pričakoval prvih davkoplačevalcev. In res ni dolgo čakal. Že drugi dan privihra k njemu žirafa. Toda mesto da bi levu plačala svoj davek, se mu jame ogorčeno pritoževati, da je zakon krivičen. »Ali je pravično,« mu de, »da sem samo radi svojega vratu tako visoko obdavčena?! Nisem kriva, če imam vrat enako dolg, kot je visoko vse ostalo telo!« Lev je moral priznati, da ima žirafa prav in je dal razglasiti, da je zakon spremenil in da se odslej meri višina od hrbta. In je zopet čakal zlatega veletoka. Toda nič takega! Pač pa prijadra k levu naslednji dan kamela in se pritoži, češ, kako pride ona do tega, da mora plačati radi svoje grbe višji davek? — Tudi kameli je moral dati lev prav in, čeprav že malo nejevoljen, je zopet spremenil zakon: višina se ne meri od hrbta, temveč od ramen. In pričakoval je nato zopet zlatega veletoka. Prišel pa je le noj in za njim cela vojska dolgokrakih ptičev in vsi so vpili, da ne bodo plačevali visokih davkov samo radi svojih visokih nog, ko pa njihovega trupa nič ni. Ker so imeli tudi oni svoj prav, je lev še enkrat spremenil svoj zakon: »Bodi,« jim odvrne, »noge se odslej ne merijo več!« Toda tudi ta sprememba ni imela zaželjenega učinka: Prišle so kače v dolgih vrstah in se pritoževale, ker jim zakon odmerja prav tolikšen davek, kot njihovim daljšim sestram. Da se reši neprijetne družčine, lev takoj zapove, da je višina davka odvisna ne samo od višine, ampak tudi od dolžine trupa. Toda nova sprememba je rodila nove težave. K levu prideta krokodil in kuščar in ponižno vprašata, kje se jima pričinja rep. Lev nekaj časa preudarja, kje bi potegnil mejo med trupom in repom, ko pa spozna, da je ves njegov trud jalov, se razjezi in v jezi doda zakonu določbo, da se k dolžini trupa prišteje tudi dolžina repa. Da ni tega nikoli storil! Kajti sedaj pridrvijo k njemu vse živali, ki jih je narava obdarila z dolgim repom, pred vsemi pa verveca, kenguru in seveda tudi dolgorepe opice in kralj je moral zopet preklicati določbo. Pa prišli so drugi in nato zopet drugi in vsi so imeli svoj prav in zakon se je neprestano spreminjal in lev je vedno bolj izgubljal potrpljenje. In vse to je trajalo pet let. Čez pet let in en dan pa je prilezel k levu polž. Bil je ves zasopel in prašen. Dolgo je levil sapo, preden je lahko pričel govoriti. In gorjupo se je jel pritoževati: »Mogočni kralj,« je dejal, »takoj, ko mi je bil naznanjen tvoj zakon, sem vzel popotno palico v roke in odhitel, kakor sem mogel hitrih nog, k tebi, da se ti pritožim. Tvoj novi zakon namreč določa, da zapade kazni, kdor ne plača davka v petih letih, in to je njegova glavna pomanjkljivost: Blagor mu, kdor lahko v petih letih pripotuje s svojega doma na tvoj dvor in ti pravočasno prinese davek — jaz žalibog tega ne zmorem, ker stanujem predaleč ali, če hočeš, ker hodim prepočasi. Zato te ponižno prosim, da zakon spremeniš!« Ko je polž končal svojo pritožbo, je vse okoli kralja utihnilo, da bi slišalo njegov odgovor. Temu pa se je le grozovito naježila griva in dolgo ni spravil glasu iz sebe. Očividno je bilo konec njegovega potrpljenja. Nazadnje pa je zarjovel, skočil na polža in ga požrl s hišo vred. Tako je napravil hiter konec vsem pritožbam. Odtlej se je zlato obilno stekalo v njegove zakladnice in lev bi bil prav židane volje, če mu ne bi bilo žal, da je dal svojim podanikom svarilni vzgled prav s smrtjo onega izmed njih, ki je bil najponižnejši, najnebogljenejši in ki se je bil najbolj po pravici pritožil.

Opica pred knjigo.
Gld. Zitt.

Vrabec

Vračal sem se s sprehoda skozi drevored. Moj pes je tekkel naprej. Naenkrat se ustavi in voha v zrak, kakor da čuti v bližini divjačino.

Ozrem se doli po drevoredu in zapazim na tleh malega vrabca, z rumeno obrobljenim kljunčkom in obraščenege z mehkim puhom. Padel je iz gnezda — močan veter je stresal breze v drevoredu — in je sedel nepremično na tleh, svoja, komaj pojavljajoča se krilca, brezpomočno razprostrta.

Počasi se mu je pes približeval, ko se z bližnjega drevesa bliskoma spusti stari temnoprsi vrabec in se kakor kamen vrže psu ravno pred gobec in se ves zmršen in razburjen, ter z obupnim vriščem zaleti nekajkrat proti odprtemu in z močnimi zobmi oboroženemu pasjemu žrelu.

Hotel je svojega mladiča rešiti in ga je ščitil s svojim lastnim telesom... ves njegov drobní životek se je tresel strahu, njegov glasek je bil srdit in hripav, ni se bal smrti, žrtvovati je hotel sam sebe.

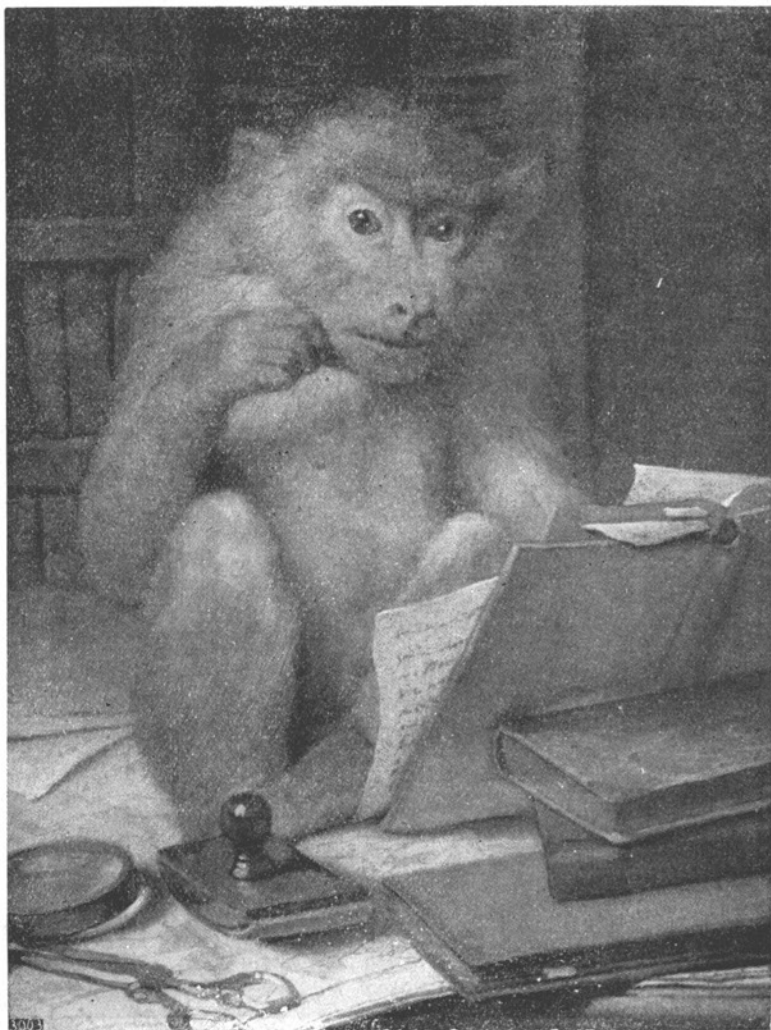
Kaka velikanska pošast je moral biti zanj pes! In vendar ni vzdržal tam gori na varni veji. Neka sila, ki je bila močnejša od njegove volje, ga je odtrgala od nje.

Moj pes je obstal in se nato umaknil. Očividno je moral tudi on priznati tisto silo. Poklical sem ga in se oddaljil z njim z občutkom nekega spoštovanja.

Da, le smejte se, res sem občutil spoštovanje pred tem malim, pogumnim tičkom, pred strastnim izbruhom njegove ljubezni.

Ljubezen, sem si mislil, je vendar močnejša ko smrt in strah pred njo. Le po nji, le po ljubezni se vzdržuje in giblje življenje.

Ivan Turgenjev

Pomladni dvogovor

Ko v pomladnih sapah v mraku
je ves log šumel,
čul sem z bližnjega drevesa
dvojen spev.

Slavček je žgolel
in žabica regljala...
Čul sem ju bolje, slabše —
kakor je veter zavel.

A nenadno slavec peti neha
in zdi se mi,
ko da žabici s pretankim glasom
jezno govori:

»Ne reglaj mi pesmi svoje puste,
brezčutna žival!
Zdaj ko pomladnemu vetru
pesem prekrasno pojem v pozdrav.«

Ko to dejal je slavček,
začul sem žabice besede:
resnoben, pameten je bil
odgovor slavčkove sosedice:

»Ni prav, slavček, da zaničuješ
spev moj preprosti
in ne pomisliš, da poln je
čistih radosti.

I jaz — kakor ti,
pomladi iste se veselim,
čeprav le regljam
in sladko kot ti ne žgolim.«

Žabice glas je v vetru zamrl,
močnejše je log zašumel
in v sapah pomladnih dehtečih
spet se z drevesa oglasil je spev.

Žgolel je slavček
in žabica regljala...
Čul sem ju bolje, slabše —
kakor je veter zavel.

Bondonus.

NAŠE NAGRADE

Prvo nagrado za pravilno rešitev ilustrirane uganke, ki smo jo objavili v zadnji »Svobodi«, je dobila naša mala čitateljica **Mlakar Dora**, učenka 4. razr. iz Hrastnika, drugo pa **Marn Karlo**, učenec 2. razr. iz Trbovelj I.

IZ UREDNIŠTVA
ČITATELJI NAJ OPROSTIJO
naši zamudi. Čakali smo na slike, pa

i jih ni. Jih priobčimo drugič. Tudi re-
vija izide pravočasno. Ne pozabite
plačati naročnino.

Kupujte edino prave
domače proizvode!

28-
33-
44-
46-
62-
83-
90-
112-
123-

TRGOVSKI DOM Štefanecki
CELJE 40

Vzorci in cenik zastonj

NEME PROŠNJE

Čreda ovac se je nemirno stiskala v gručo.

Stara ovca je pripovedovala.

»Moja babica je sama videla«, je rekla. »To je nekaj neverjetnega, strašnega. Nihče ne ve, kaj je. Ona tudi vsega videla ni. Šla je mimo na pašo. Bila so velika vrata, ki so vodila v temen prostor. Videti ni bilo ničesar, ali slišala je tam notri krik jagneta. Tedaj je strahu se tresoča zbežala k svoji čredi.«

Vse je obšla zona.

»Ne ve se nič gotovega«, je nadaljevala ovca. »Ali nekaj mora gotovo biti na tem resničnega. Na vsak način pa je nekaj grdega.«

»Ali tvoja babica več ne živi?« je vprašal mlad jagnjič.

»Ne vem«, je odgovorila ovca. »Teža je že dolgo — nekoč so jo odpeljali.«

»To je začetek, nihče se več ne vrne«, so menili nekateri.

Ovčarjev pes je začel grozeče bevsirati in je nagnal čredo na drugi konec pašnika.

Tu je stal ovčar v pogovoru s tujim možem, ki ni bil nič podoben ovčarju. Pogajala sta se. Naenkrat gre tuji mož trdih korakov sredi črede in ogleduje posamezne ovčje komade s strokovnjaškim pogledom. To ni bil pogled pastirja. Nato pa seže njegova roka po jagnjiča, ki je malo prej vprašal. Jagnjeta je oblila kurja polt. Roka se je čutila čisto drugače kakor roka pastirja.

Jagnje je dobilo vrv okrog vratu.

»Teža bom vzel«, je rekel tuji mož in izvlekel umazano mošnjo iz žepa. Plačal je. Živo življenje je bilo sedaj njegovo. On ga je kupil.

Prijel je za povodec in vlekel jagnje s pašnika na cesto. Čreda se je za odhajajočima ozirala prestrašena in neumevajoča. Jagnje je okrenilo glavo. Njegove oči so iskale sorodnike in sovrstnike pri igri. Nekaj se mu je krčilo v prsih — nekaj mu je prigovarjalo, naj se iztrga in zbeži.

»To je začetek, — odpelje se ga«, se je domislilo.

»Saj še ni treba misliti tako strašno«, se je tolažilo jagnje. »Saj so še drugi pašniki, najbrž me tja peljejo.«

To je bilo zaupanje, ki ga imajo živali, katere je človek ukrotil.

Na ovinku sta zavila krog griča. Črede se ni več videlo. Pašnik je izginil. Le z daljave se je še slišalo lajanje ovčarjevega psa in glasovi pastirjeve piščali. Veter jih je odnašal.

Bila je dolga pot. Tuj mož je brzo stopal. Najbrž se mu je mudilo.

»Trudno sem, rado bi malo odpočilo«, je prosilo jagnje.

Bila je nema prošnja.

Šla sta dalje. Vroče je bilo in cesta je bila prašna.

»Žejno sem, rado bi vode«, je prosilo jagnje.

Bila je nema prošnja.

Nazadnje sta prišla v neko mesto. Šla sta po ozkih, vijugastih ulicah, kjer ni bilo paše. Jagnjetovi upi se torej niso uresničili.

»Jaz bi rado nazaj, domu!« je zastokalo jagnje in pogledalo tujega moža.

Bila je nema prošnja.

Neme prošnje se ne slišijo.

Tedaj je pa jagnje naglo odskočilo, se utrgalo, se preokrenilo, se pognalo v divji beg nazaj na svoj pašnik, k svoji čredi. Tuj mož ga je zaman skušal dohiteti. In čeprav je bilo trudno in žejno, teklo je lahko in naglo po cesti, preko travnikov, nazaj domov. Našlo je sedaj paše in vode in našlo je spet svojo čredo.

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z. o. z. — Poštni predal 3. — Telefon int. 5.

Poštni ček. račun 15.925. — Brz. Kodes Prevalje.

Centrala in skladišče: Prevalje

Prodajalne: 1. Prevalje, 2. Leše, 3. Guštanj, 4. Muta, 5. Črna I., 6. Črna II., 7. Mežica, 8. Sv. Helena, 9. Pekarna Prevalje.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. — Pristopnina 5 Din.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko

r. z. z. o. z., Jesenice-Fužine, Cankarjeva 3.

Prodajalne: Sava, Jesenice, Borovlje, Kor. Bela, Dobrava, Sp. Gorje, Mojstrana. — Zadrugne gostilne: na Savi v Del. domu, na Kor. Beli, nasproti postaje. — Zadrugno kino: Radio poleg Del. doma. — Delavska domova: na Savi-Jesenicah, v Sp. Gorjah!

KONZUMNO DRUŠTVO RUDARJEV

Hrastnik, r. z. z. o. z. — Ustanovljeno 1906

Ima 3 prodajalne, zadrugno gostilno in pekarno. Član postane lahko vsak. Delež Din 100.—. Sodruži, sodružice podpirajte Vašo zadrugo, Vaš Delavski dom.

Spretno voke.
Ako naj uspe, mora
sodelovati tudi glava —
svetla glava na
Dr. Oetker-jevem
pecilnem prašku!

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

največja slovenska gospodarska in dobrodelna zadruga v SEVERNI AMERIKI. — Najboljša zavarovalnica za življenje, za bolezen, poškodbe itd. — Posluje v Zeđinjenih državah in Kanadi. — Imajo približno 50.000 članov v obeh oddelkih in blizu 635 podružnic po raznih krajih Amerike.

PREMOŽENJE NAD 6.000.000 — DOLARJEV

Za nasvete in informacije se je obrniti na:

**Glavni urad S. N. P. J., 2657-59 So.
Lawndale Ave., Chicago, Ill.**

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Miklošičeva cesta 16. / Telefon 31-33

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča svojo bogato zalogo strokovnih in zabavnih knjig v vseh jezikih, kakor tudi muzikalij za petje, klavir in druge instrumente. Knjige in časopise, v zalogi se ne nahajajoče, dobavlja iz inozemstva v najkrajšem času.

Za pomlad

Prinašamo mali del izbire naših pomladanskih čevljev, s katerimi smo opremili naše prodajalnice. Za 100 dinarjev lahko obujemo pet družinskih članov: očeta, mater, staro mater, sestro in bratca.

12:-

lr. 23-26 45301-2204
Lahki čevljev iz lanenega platna z gumijastim podplatom. Od števil 27-29 Din 15.—, števil 30-34 Din 19.—, števil 35-41 Din 25.—.

35:-

23425-2205
Lahki in praktični čevljev iz lanenega platna.

29:-

45308-2203
Lahki čevljev iz lanenega platna z gumijastim podplatom. Števil 43-45.

59:-

2967-44800
Nenadomestljiva sandala za toplejše dni s usnjenim podplatom in gumijasto peto.

69:-

1437-2727
Čevljev za sprehod iz lanenega platna in laka.

15:-

45421-1105
Otroški laneni čevljevček s špangico in malo peto.

59:-

0975-46510
K spomladanskem plašču — ta sandalni čevljev iz boksa.

79:-

1937-68022
Močni in praktični čevljev iz boksa z elastičnim gumijastim podplatom.

35:-

2961-11820
Otroški sandali iz najboljšega materiala s usnjenim podplatom.

79:-

1625-46512
Trpežni čevljev z lepim okrasom iz najboljšega boksa.

79:-

0767-88801
Močni čevljev iz masnega usnja z močnim gumijastim poplatom, za katerega garantom 6 mesecev.

49:-

2851-63805
Za otročičke čevljevčki iz najboljšega laka.

Bata